

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

§. 2. De proprio seu Parochiali Presbytero.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

Quæres decimo. An in Sacerdote requiratur scientia? R. Ignorantia mater cunctorum errorum maximè in Sacerdotibus DEI vitanda est, qui docendi officium in populis susceperunt, quibus incumbit ædificare cunctos tam fidei scientiâ, quàm operum disciplinâ. *Can. 1. dist. 38.* "Si in Laicis vix tolerabilis videtur inscitia, quantò magis in iis, qui præsent, nec excusatione digna est nec veniâ." *Can. 3. ibid.* "Substantia Sacerdotii nostri sunt eloquia quia divinitus tradita, hoc est, vera Divinarum Scripturarum disciplina." *Can. omnes. 6. ibid.* "Si juxta Apostolum Paulum Christus DEI virtus est, DEI que sapientia, & qui nescit Scripturas, nescit DEI virtutem, ejusque sapientiam, ignoratio Scripturarum ignorantio Christi est." *Can. si juxta. 9. ibid.*

Quæres undecimo. Quæ morum honestas in Sacerdote requiritur? R. Sacerdotes ita pietate ac castis moribus conspicui esse debent, ut præclarum bonorum operum exemplum & vitæ monita ab eis possint expectari. *Trid. sess. 23. de reform. cap. 14.* Nos enim qui præsumus, non ex locorum vel generis dignitate, sed morum nobilitate innotescere debemus, nec urbium claritate, sed

sed fidei puritate. *Can. 3. dist. 40.* Multimodis ergo virtutibus debet splendere vita Sacerdotis, ut gradui conferat decorem, quem ab eo non accepit, non enim loca, sed vita & mores sanctum faciunt Sacerdotem. Unde ex suscepto officio non licentiam peccandi, sed necessitatem benè vivendi se noverint affectos. *Gratian. in dist. 40. princip.*

Quæres duodecimo. Quid de malis Sacerdotibus dicendum? R. Horrenda sunt, quæ de malis dicuntur Presbyteris, *Can. multi. 12. dist. 40. can. nemo. 2. dist. 83.* ibi: "Nemo in Ecclesia nocet amplius, quàm qui perversè agens nomen vel ordinem sanctitatis habet; delinquentem namque hunc nemo redarguere præsumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quamdiu pro reverentia Ordinis peccator hortatur." *Can. Sacrosancta. 92. caus. 1. q. 1.* Non omnis, qui dicit: Pax vobis, quasi columba est audiendus, cum multi sint corvi, quibus æquiparantur mali Prælati & Sacerdotes ob nigredinem vitiorum, raucedinem vocis, voracitatem mortuorum seu oblationum, ob fætorem spiritus, garrulitatem & furtum. *Can. non omnis. 30. caus. 2. q. 7. junct. gloss.*

S. Secundus.

DE

Proprio seu Parochiali Presbytero.

Quæres primo. Quid est Parochia? R. Parochia sive parœcia ex sua origine nomen Græcum est, significans conventum accolarum vel vicinorum. *R. D. Schnorrenberg Instit. Jur. Can.*

P In

In præfenti significat locum finibus certis limitatum, in quo degit populus alicui Ecclesiæ deputatus.

Quæres secundo. Qualiter, qui huic populo præest, appellatur? R. Qui Ecclesiæ Parochiali præficitur, appellatur aliquando Parochus, aliquando etiam Plebanus, ut in *cap. scriptum. 40. de elect.* Vel à plebe, cujus curam gerit, vel à plebania, quæ est Matrix Ecclesia. *Cap. ad audientiam. 3. de Eccles. adificand. cap. 1. de præscript. Trid. Sess. 21. de reform. cap. 7.* habens sub se plures Ecclesias vel Capellas. *Cap. 1. ne Clerici vel Monachi. in 6. junct. gloss.* Aliquando Rectores nuncupantur, quia Rector talis Ecclesiæ, quæ Parochialis vocatur, animarum totius populi intra limites illos congregati curam habet. *Cap. 1. de Capell. Monach.* Hodie vulgato nomine dicuntur Pastores, quo nomine Parochos honoravit Apostolus ad Ephesios scribens: *Dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Evangelistas, alios autem Pastores.* Demùm Parochus proprius Sacerdos appellatur. *Cap. omnis utriusque. 12. de pœni 1. & remiss.*

Quæres tertio. Unde Parocho nomen Pastoris? R. Nomen Pastoris à pascere derivatur, Parochi enim oves sibi concreditas pascere debent 1mo instructionis verbo. *Can. Ephesius. 4. dist. 43. can. audacter. 18. caus. 8. q. 1.* 2do conversationis exemplo. *Can. præcipue 3. caus. 11. q. 3.* 3^{io} Eucharistiæ Sacramento, sub quo cætera comprehenduntur Sacramenta. *Can. non prohibeat. 67. de consecrat. dist. 2. 4to.* Temporalis subsidio,

Can. nulli Episcoporum. 62. caus. 16. q. 1. 5to demùm ad exemplum Christi opportuno tempore animam suam pro ovibus exponendo. *Can. suggestum. 46. can. sciscitaris. 47. can. adversitas. 48. caus. 7. q. 1.*

Quæres quarto. Quæ Parochiarum origo? R. Antiquitus intra eandem Dioccesin Parochiæ non erant distinctæ, sed Episcopi totius Diocesis curam animarum habebant, & tunc Parochia idem erat, quod Diocesis. Exemplum est in *can. si quis. dist. 92.* Postea S. Dionysius Papa singulas Ecclesias singulis Presbyteris dedit, parochias & cæmeteria eis dividens, & unicuique jus proprium habere statuens, ita videlicet, ut nullus alterius Parochiæ terminos aut jus invaderet, sed unusquisque suis terminis contentus esset, & taliter Ecclesiam & plebem sibi commissam custodiret, ut ante tribunal æterni Judicis ex omnibus sibi commissis rationem redderet. *Can. 1. caus. 13. q. 1. cap. pastoralis. 9. de his que fiunt à Pralat.* Novissimè *Trid. Sess. 24. de reform. cap. 13.* distinctionem Parochiarum, ubi illa nondum introducta, introduci præcipit decernendo: "Ut in civitatibus & locis, ubi Parochiales Ecclesiæ certos non habent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regant, sed promiscuè Sacramenta administrant, Episcopi pro tutiori animarum eis commissarum salute distincto populo in certas propriasque Parochias unicuique suum perpetuum peculiaremque Parochum assignent, qui eas cognoscere valeat, & à quo solo licitè Sacramenta suscipiant."

Quæ-

Quæres quinto. An omnis habens curam animarum sit Parochus? *ꝛ.* Negativè; quia cura animarum duplex est: propriè & strictè, ac latè sumpta. Strictè sumpta est cura pœnitentialis, quando videlicet quis Sacramentum pœnitentiæ & reliqua Sacramenta à se suscipere obligatis, administrare tenetur. *Gloss. in Clem. dudum. de sepultur. verb. impendant.* Hæc cura fori interni iterùm duplex est: Actualis, quam actu per se exercere obligantur, qui officium habent parochiale. Alia habitualis, quando nimirùm ex prima institutione cura annexa fuit, sed ea postmodum per unionem, privilegium, consuetudinem, vel alium casum sublata fuit, ut quia Parochiani recesserunt, defecerunt à fide, vel nondum adsunt. Cura animarum latè sumpta est pertinens ad forum externum sive potestas fori contentiosi & judicialis circa correctionem morum. *Cit. Clement. dudum.* Et habens curam animarum fori externi non est Parochus.

Quæres sexto. Quot sunt requisitæ in Parocho qualitates? *ꝛ.* Tres, expressæ in *cap. cum in cunctis. 7. de elect. cap. licet. 14. eod. in 6.* Scilicet: Ætatis maturitas, morum gravitas, & debita scientia.

1mo. Quoad ætatem annum vigesimum quintum attingisse debet, ad quod sufficit unum diem anni vigesimi quinti attingisse, secus collatio nulla est. *Cit. cap. licet.*

2do. Quoad morum gravitatem, cum nihil magis ad pietatem & Dei cultum assiduè instruat, quàm eorum vita & exemplum, qui se Divino ministerio dedicârunt. *Trid. Sess. 22. de reform. cap. 1.*

Ideo omnia illa, quæ generaliter de vita & honestate Clericorum, de vitandis luxu vestium & capillorum, crapula, lusu, incontinentia, & negotiis sæcularibus à sacris Canonibus sunt statuta, tantò magis Parochi observare debent, quantò ipsis cum cura animarum arctiùs incumbit, ut aliis bono exemplo præluceant, quamvis hodie, ut conqueritur *Corbinus de benefic. Ecclesiastic. tit. 6.* prò dolor! de hoc curetur parùm, & fiat tantùm informatio pro forma, cum tamen hujus conditionis ratio sit habenda potissima.

3^{tio}. Quoad literarum scientiam, quia regimen animarum est ars artium. *Cap. cum sit. 14. de atat. & qualit. & animæ sunt omnibus aliis pretiosiores. Can. precipimus. 24. caus. 12. q. 1.* Et ubi majus periculum vertitur, ibi cautiùs est agendum. *Cap. ubi periculum. 3. de elect. in 6.* Ideo cura animarum non est committenda alicui, qui non idoneus ætate, moribus, doctrinâ, prudentiâ & aliis rebus ad vacantem Ecclesiam gubernandam opportunis judicatus fuerit. *Trid. Sess. 24. de reform. cap. 18.* Integritas enim præsentium salus est subditorum. *Trid. Sess. 6. de reform. cap. 1.* Et nihil est, quod Ecclesiæ DEI magis officiat, quàm quòd indigni assumantur ad regimen animarum.

Quæres septimo. Quæ obligatio in Neo-Pastore ad professionem fidei? *ꝛ.* 1mo. "Provisi de beneficiis quibuscunque curam animarum habentibus tenentur à die adeptæ possessionis, & ad minus intra duos menses in manibus ipsius Episcopi, vel eo impedito, coram

“Generali ejus Vicario seu Officiali Orthodoxæ suæ fidei publicam facere professionem, & in Romanæ Ecclesiæ obedientia se permanfuros spondere ac jurare.” *Trid. Sess. 24. de reform. cap. 12.*

2do. Hoc præceptum sub mortali obligat, quia verbis utitur gravibus, gravemque infert pœnam: *Alioquin fructus non faciant suos, nec illis possessio suffragetur.* Quæ gravem culpam indicare videntur.

3tio. Quòd si tempus bimestris à die adeptæ possessionis elabi permiserint, nihilominus ad professionem fidei obligantur, quia terminus ille non ad terminandam obligationem, sed ad differendam pœnam est præfixus. Potest autem Neo-Parochus huic obligationi satisfacere per se ipsum, vel Procuratorem, ad hoc speciale mandatum habentem, juxta regulam generalem 68. *Potest quis per alium, quod potest facere per se ipsum. De Regul. Juris. in 6.*

Quæres octavo. Quæ obligatio in Neo-Pastore ad Sacerdotium? *R. 1mo.* Non requiritur, ut qui accipit Ecclesiam Parochialem in titulum, actu sit Presbyter, sed sufficit, quòd initiatus primâ tonsurâ in statu sit, ut intra annum ad Sacerdotium promoveri valeat. *Cap. si pro Cleric. 8. de præbend. in 6. cap. 2. de instr. in 6.* Dixi: *In titulum:* quia cui commendatur Ecclesia Parochialis, actu Sacerdos esse debet, *per cap. nemo deinceps. 15. de elect. in 6.*

2do. Si à die, quâ pacificam habuit possessionem, vel per eum stetit, quò minus illam haberet, post annum completum non legitimè impeditus Sacerdo-

tium non susceperit, est ipso facto Parochiâ privatus, & si animum non habuerit ab initio Sacerdotium suscipiendi, etiam fructibus anni illius, per textum in *cap. licet Canon. 14. cap. commissa. 35. de elect. in 6.* Hoc intelligendum de Ecclesia purè Parochiali, si enim simul Collegiata, non tenet. *per cap. statutum. 22. de elect. in 6.*

3tio. Si annus nondum elapsus, quamvis modò Ordines suscipere non valeat, nondum est privatus. *Cit. cap. commissa.* Attamen si illo tempore, quo amplius intra annum illum Ordines suscipere nequit, impedimentum occurrat, v. g. infirmitas, ob quam Ordines suscipere non valet, illud impedimentum evolutò anno non excusat juxta Juris-Consultorum axioma: *Impedimentum superveniens tempore, quo actus fieri non potest, non excusat.*

4to. Episcopus cum Neo-Parocho dispensare, & terminum præfixi Sacerdoti usque ad septennium prorogare potest, dummodò Subdiaconatum suscipiat, studiorum favore; quia Ecclesia ad sui regimen viris literatis maximè noscitur indigere. *cap. cum ex eo. 34. de elect. in 6.* Quod non correctum per *Trid. Sess. 7. de reform. cap. 12.* Ubi dicitur facultates de non promovendo præterquam in casibus in jure expressis concessæ ad annum tantum suffragentur, quia hic casus in jure, uti jam ostensum est, clarè expressus habetur.

Quæres nono. In quo exercitium curæ animarum consistit? *R. Trid. Sess. 23. de reform. cap. 1.* “id paucis & nervosè exprimit admonendò & hortando omnes,

“ ut

“ ut Divinorum Præceptorum memores
 “ factique forma gregis in iudicio & ve-
 “ ritate præfint & regant, cum præcepto
 “ Divino mandatum sit omnibus, quibus
 “ cura animarum commissa est, oves suas
 “ agnoscere, pro his sacrificium offerre,
 “ Verbiq̄ue Divini prædicatione, Sacra-
 “ mentorum administratione, ac bonorū
 “ omnium operum exemplo pascere, pau-
 “ perum aliarumq̄ue miserabilium perso-
 “ narum curam paternam gerere, & in
 “ cætera munia Pastoralia incumbere. “

Quæres *decimo*. Quæ sunt Parochi
 obligationes? R. Sequentes: Obligatur
 Parochus *1mo* ad residentiam, *2do* ad
 exercendas functiones Pastorales, *3tio*
 ad recitandum Officium Divinum, *4to*
 ad celebrandas populo Missas, *5to* ad
 prædicationem, *6to* ad procurandam
 Ecclesiæ reparationem, *7tmo* ad confer-
 vandum & promovendum debitum Ec-
 clesiæ cultum & honorem, *8vo* ad admini-
 stranda Sacramenta. De hoc ultim. in seq.

Quæres *undecimo*. Qualis obligatio
 Parochi ad residentiam? R. *1mo*. Paro-
 chus, uti & quivis alius animarum Re-
 ctor de jure Divino in sua Ecclesia resi-
 dere tenetur. *Trid. cit. Sess. 23. de re-
 form. cap. 1.* Ideo tam impensè idem Con-
 ciliium *Sess. 6. cap. 1. & 2.* urget residen-
 tiam. *2do*. Ad hanc residentiam tria:
 nempe ut Parochus in propria Ecclesia,
 ut formaliter, ut continuò resideat, re-
 quiruntur. Inprimis, ut in propria Ec-
 clesia, quia in domo Parochiali, si sit,
 resideat, & si Parochia domum
 non habeat, in alia, quæ est intra limi-
 tes ejus vel saltem vicinia: si duas Ecce-
 las unitas habeat, in digniore, si de ea
 non constet, in frequentiore, si una sit

intra, altera extra urbem, in ea, quæ
 est intra, resideat obligatur. Parochia-
 lem Ecclesiam cum Canonicatu ex legi-
 tima dispensatione habens in Parochiali
 domo resideat debet; cura enim anima-
 rum ex constitutione S. Pii V. quæ inci-
 pit: *Cupientes.* est perpetua. Deinde ut
 formaliter resideat. Residentia ad quam
 Parochus tenetur, non est residentia
 materialis, id est: sola habitatio in Pa-
 rochia, sed residentia formalis, id est:
 exercitium muneris Pastoralis, quod ite-
 rum non consistit in materiali eorum,
 quæ ad munus Pastorale pertinent, exe-
 cutione, sed in formali regimine & di-
 rectione ovium suarum, sive quòd ipse
 Parochus disponat, quæ pertinent ad
 curam animarum in omnibus & singulis
 occasionibus, pro cujusque necessitate,
 & ita Parochus, qui ratione numerosæ
 plebis Sacerdotes sibi adjungit, quibus
 certam partem Parochiæ committit, for-
 maliter resideat dicitur, *Pignat. tom. 7.
 con. 4. n. 11.*

Demùm ut continuò resideat, ita ut
 ex rigore *Trident.* etiam ad aliquos dies
 à Parochia abesse nequeat sine licentia
 Episcopi, ut multi valdè probabiliter
 deducunt ex illis *Trid. Sess. 23. de reform.
 cap. 1.* verbis: “ Ita tamen, ut quando-
 “ cunque eos, hoc est: Curatos inferio-
 “ res, aliosq̄ue, qui beneficium aliquod
 “ Ecclesiasticum curam animarum ha-
 “ bens obtinent, causâ priùs per Episco-
 “ pum cognitâ & probatâ abesse contige-
 “ rit Vicarium idoneum ab ipso Ordina-
 “ rio approbandum, cum debita merce-
 “ dis assignatione relinquunt. “

Causæ excusantes à residentia sunt:

P 3

Chri-

Christiana charitas, urgens necessitas, obedientia debita, evidens Ecclesiæ vel Reipublicæ utilitas. *Trid. loc. cit.* Ut ex his causis ultra bimestre Parochus legitime abesse possit, tria requiruntur: 1mo. Ut ea causa ab Episcopo prius cognoscatur & approbetur, qui non nisi ex gravi causa ultra bimestre licentiam non residendi dare potest. 2do. Ut Vicarius relinquatur idoneus, non quicumque aliàs approbatus, sed ad hunc casum ab Episcopo admissus. 3^{tio}. Ut facultas in scriptis & quidem gratis concedatur. Ita *Trid. l. c.* "Quod simul adhortatur, "ne per illius temporis spatium Domini- "ci Adventûs, Quadragesimæ, Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes, item & Corporis Christi diebus, quibus refici maxime, & in Domino gaudere Pastoris præsentia oves "debeant, ipsi nullo modo absint." 4to. Non residentes præter peccati mortalis reatum pro rata temporis absentia fructus suos non faciunt, nec tutâ conscientia, aliâ etiâ declaratione non secutâ, illos sibi retinere possunt, sed tenentur eos fabricæ Ecclesiæ, vel pauperibus loci erogare.

Quæres duodecimo. Quæ Parochum à residentia specialiter non excusant? R. Sequentia: 1mo. Parochus ob servitium Episcopi à residentia non excusatur, ideo, ut declaravit S. Congregatio, Episcopus operâ Parochi in visitatione, vel alio suæ Diocesis officio uti non potest, nisi pro tempore duorum mensium permisso, nec Parochus in Vicarium Generalem, in Inquisitorem &c. assumi potest.

2do. De jure novo propter studia

à residentia non excusatur. Quamvis enim olim Parochi cum licentia Episcopi studiorum causâ per septennium abesse poterant, ut est textus in *cap. cum ex eo. 34. de election. in 6.* Hodie tamen post Concilium *Trid.* id amplius per Episcopum concedi non potest, ut declaravit S. Congregatio. Ratio est: quia assumendus ad Parochiam moribus & scientiâ debet actu esse dignus, & ex dignis dignior est assumendus.

3^{tio}. Paucitas ovium vel defectus domus propriæ non excusat; alienam enim domum conducere potest. Attamen tolerari potest, quod Parochus Parochia tenuis paucarum ovium in Parochia non resideat, quousque per unionem simplicis beneficii, vel alio modo ejus congrua portio suppleatur, dummodò illuc festis diebus ad celebrandum, & quando pro Sacramentorum administratione vocabitur, accedat. Si tamen Episcopus id tolerare noluerit, obedire & residere tenebitur; ut declaravit S. Congregatio apud Pignatell, *tom. 2. conf. 4. n. 18.*

4to. Infirmetas & aëris intemperies Pastorem à residentia non excusant: sed si infirmetas curabilis sit, & in loco Parochiæ non sit copia medicorum, poterit Episcopus trium vel quatuor mensium dilatationem concedere, ut iterum declaravit S. Congregatio *ibid.*

5to. Ob pestem Parochus à residentia non excusatur. Id etiam apud Pignatell, *tom. 4. conf. 17.* declarat S. Congregatio hoc modo: Parochi tempore pestis omninò tenentur residere in suis Ecclesiis Parochialibus, & si non resideant, agenda est contra eos. Ministrant verò Pa-

Parochianis peste infectis Sacramenta Baptismi & Pœnitentiæ per alios, idque pro commoditate Parochianorum, qui sani quoque verisimiliter conversari nolent cum Parochis ad peste infectos euntibus.

6to. Pastorem à residentia non excusat persecutio, circa quam notabilis hæc facienda distinctio *ex can. adversitas, 48. §. hoc tunc servandum, caus. 7. q. 1.* cum specialiter Pastor quæritur, fugiat exemplo Christi. Si verò non Prælato tantum, sed generaliter periculum omnibus imminet, & animarum salus salva esse non potest, Pastor animam suam pro ovibus suis ponere debet. Ratio disparitatis est: Dum persecutio specialiter in Pastorem movetur, fugere potest, quia non defunt alii periculo immunes, per quos animarum salus tuta esse possit, aut fugere nequit v. g. à loco peste infecto, vel

dum persecutio in omnes Catholicos vel Sacerdotes excitatur; quia cum periculum omnibus sit commune, nec sint alii, qui ex officio tuto assistere valeant, Pastor pro ovibus animam suam ponere debet.

7imo. Demùm à residentia Parochum consuetudo, quantum ad rationem formalem residentia non excusat. Circa residentiam enim duo ponderanda sunt: obligatio residendi, & obligatio petendi licentiam, si justa absentia causa subfit: à prima obligatione nulla excusat consuetudo, vel dispensatio, cum residentia juris naturalis & Divini sit, obligatio petendi licentiam, cum sit juris humani, per contrariam consuetudinem absolute limitari vel tolli potest. Si tamen ex consuetudine Parochi ultra duos menses absque licentia à Parochia abisset, talis consuetudo, utpote à jure reprobata, habenda foret pro corruptela.

§. Tertius.

D E

Functionibus Parochialibus.

Quæres primo. Quæ sunt functiones Pastorales? *¶* Sequentes: 1mo. Sacramentorum in Parochia administratio. 2do. Fontis Baptismalis suis temporibus benedictio. 3tio. Ssmi Sacramenti delatio. 4to. Missarum Feriæ 5tæ in Cœna Domini, & Sabbathi sancti celebratio. 5to. Candelarum in die Purificationis B. V. MARIÆ benedictio. 6to. Cinerum & Palmarum in 4oma. 7imo. Processionum per Parochiam directio. 8vo. Mortuorum sepultura. 9no. Nubentium benedictio.

Quæres secundo. Quas annotationes Parochus facere tenetur? *¶* Parochus oves suas non tantum quoad numerum, sed etiam familias singulas, in iisque personas singulas, cum earum ætate & qualitate agnoscere debet, ideoque Ritualia præscribunt, ut librum habeat, in quo familias & personas subditorum cum nota ætatis, Sacramentorum aliisque similibus describat. Præterea quatuor Matriculas, Baptismalem, matrimonialem, mortualem, & confirmatorialem